

Gelgaudiškasis

Gelgaudiškio informacinis ir kultūrinis leidinys

Leidžiamas nuo 2000 m.

2015 m. gruodis Nr. 97

Mielieji, lai Kalėdos būna dosnios Dievo malonės, lai neša tyra, džiaugsmą į jūsų širdis ir gyvenimus, tedovanoja naują viltį dar geriau suprasti ir pajusti, kaip Dievas mus myli.

Gelgaudiškio parapijos klebonas kun. Kęstutis Sprangauskas

Mielieji,

Laiko ratas vis labiau girgždėdamas pro rūką ir šerkėną, pro šaltį ir tamsą skuba.

Skubam ir mes nusimesti rūpesčių našta ir nuskaidrėjusia siela laukti Atgimimo stebuklo...

Teišsipildo visi Jūsų lūkesčiai. Tenepavargsta širdis, lenktyniaudama su begaliniu laiku.

Linksmų šv. Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų

Soniūnas Vincas Dabravolskis

Kalėdos – Dieviškos meilės dovana kiekvienam iš mūsų.

Kai metai lekia į pabaigą, ir sunkus nebaigtų darbų apsiaustas gobia mūsų pečius, o kasdieninėje rutinoje to gerumo mumyse lieka nedaug, kai viltis čia pat, arti, kad po Jo Gimimo viskas bus tik geriau, sustoju ir su giliu atodūsiu maštau ir savęs klausiu, ką padovanosiu Jam ir savo artimui.

„Dievas taip pamilo pasaulį, jog atidavė savo vienatinį sūnų, kad kiekvienas, kuris jį tiki, nepažūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą“, Jn 3, 16–21. Kalėdos kasmet žmonijai primena, koks didis Džiaugsmas – Visa apimanti Meilė kiekvienam iš mūsų buvo padovanota. Kokia tikroji šios dovanos prasmė ir kokia galėtų būti mano dovana Jam?

Nereikalauja Jis iš manęs daug, tik Tikėjimo, Vilties ir Meilės. Dovanokime vienas kitam nuoširdų atleidimą, už nepasisekimus, kurie neaplenkia ir mūsų, dovanokime gerą, gražų ar išmintingą žodį, kurio šiandienoje taip stoka, būkime tolerantiškesni kito nuomonei, individualumui, išskirtinumui, taip ugdydami bendruomenėje pasitikėjimą vienas kitu. Išmokime būti paprastesni, galbūt netokie svarbūs, netokie susireikšminę, beskaičiuojantys didžius nuopelnus, tuomet ir kasdieniai rūpesčiai taps paprastesni ir ne tokie sunkūs. Būkime atjautūs kito bėdai, skausmui, kad ir nedideliam – juk viskas prasideda nuo mažų, kaip garstyčios grūdėlis, dalykų. Tiesiog, bėgdami šio šimtmečio maratone, neužsimirškime, kad šalia bėga ir artimas, kuris, kaip ir aš, gali suklypti...

Už gerus darbus, žodį, patarimą, mintį, savanorystę, supratimą, pagalbą nuoširdžiai Dėkoju visai Gelgaudiškio bendruomenei – nuo mažiausio iki vyriausio. Tik bendrai susitelkę, tik vienybėje ir darnoje, santarvėje ir meilėje gyvendami ir dirbdami nuveiksime daug didžių dalykų, dovanodami juos 2016 metais vienas kitam. Pamiršę negandas, žmoguje pastebėkime tik gerį ir grožį, Tikėjimą, Viltį ir Meilę, kurią dovanoja mus Visagalis savo užgimimu. Tokių Dieviškų dovanų linkniūmums visiems ateinančiais 2016 metais.

Gelgaudiškio bendruomenės centro „Atgaila“ pirmininkas
Artūras Varankovičius

Lengvutės snaigės neria minkštą skarą,
Sužimba akys vėl viltingu laukimu,
Įsidega maža skaisti tikėjimo ugnelė,
Kad viskas šiam pasauly bus gražu.
Nors metai bėgs, bet taikiai baigsis,
Vaikai užaugs kaip medžiai dideli,
Dalinsimės kilniom mintim lyg duona,
Baltom, švariom, lyg snaigių pusnimi.

Danutė Aniulienė

LIOCIŠKAS EILĖRAŠTIS

Ten, Gelgaudiškyje, tuose senuos kapuos,
Ten ilsis mano protėviai, seneliai –
Jų liociška šnektą, gyva dar mumyse,
Išlieka ir pratęsia savo kelią.

„Eik i sugraibstyk prie birago šienuką –
Pridrabstėta, aplinkui pilna šieno...
Aptingota visai, mikliai pradėkit suktis,
Žiema ilga, čia bus ne vieną dieną.

I pakūrenki kuknioje mašino,
Jau naktys šaltos, o stuboj vėsoka.

A negirdi – kadai lopšy mergučė bliuana,
Tai nuraminki i paduok sasoka.

Kai apsitriūsiva, tai eisiva pas podę,
Ba podinuką baigia ji užmiršti...
I vakarienei virsiva gal būt sausiene,
O gal šutynę – tokią sočią, tirštą.

Diena trumpyn – jau artinas Kalėdos...
Juk adventas, nustokita kapliuotis!..
Išmokita atleist, o tai tik vienos bėdos!
I neužmirškita, kad nevalia dainuoti!

Kai vasara ateis, tai bus – vajai, vajai,
Darbų darbai, kai nēr kada ilsėtis...
Šienai i rugiapjūtė, bulvės i daržai –
Kad būtų pilnas stalas, skūnia, klėtis...

O da i durų drikertas išklero,
I zelikį da reikia pataisyti...
Gyvenimas praeina – blogas, geras...
I pasimelsti neužmiršk, vaikyti...“

Valda Daunienė

Šeimų muzikavimo šventė

Lapkričio 27 dieną penktadienį, jau penktus metus iš eilės Šakių rajono Gelgaudiškio pagrindinės mokyklos iniciatyva vyko rajono „Šeimų muzikavimo šventė“. Šiais metais ji persikėlė į Gelgaudiškio dvarą. Šventėje dalyvavo 11 šeimų, iš viso 35 dalyviai. Praėjusiais metais muzikavo 10 šeimų.

Gražiu valsu šventę pradėjo šeimaininkai – šios šventės iniciatorė muzikos mokytoja Nijolė Urbanavičienė ir jos šeimyna: vyras Saulius, vaikai – Karolis ir Dovydas. Kaip ir praėjusiais metais, visus sujaudino gelgaudiškėčių Luko Bilinsko ir jo tėtės Stasiaus atliekami muzikos kūriniai. Gražiai pasirodė sesės Emilija ir Eglė Sederevičiūtės, Ugnė ir Justė Janušytės, pusseserės Ieva Rimaitė ir Ieva Škilytė.

Gausiais plojimais žiūrovai pasitiko šventės svečius Romą Skaizgirį ir jo mažąjį anūką Emilį iš Liepalotų. Linksmą polką senelis

grojo harmonika, o anūkas mušė bene didesnį už save būgną. Linksmomis dainelėmis visus sužavėjo sesutės Urbanavičiūtės iš Plokščių. Svajingos muzikos garsais prabilo šakiečiai Erikas ir Albinas Šlakaičiai. Puikiu balsu ir nuostabiomis dainomis visus žiūrovus sužavėjo šakietės Deimantė ir Vakarė Bakaitytės ir jų mama Lina Bakaitienė. Linksmą polką ir dainą džiugino svečiai iš Bliuviškių: Valdas, Arūnas ir Povilas Sinkevičiai. O koncertą užbaigė visiems gerai žinomas Mamų ir dukrų kvartetas.

Mokyklos direktoriaus pavaduo-

toja Lilija Ūsienė kartu su Gelgaudiškio kultūros centro direktore Diana Šležiene dėkojo muzikuojančioms šeimoms, svečiams, žiūrovams, šventės iniciatoriui mokytojai Nijolei Urbanavičienei bei šventės vedėjams Evelinai Gabševičiūtei ir Dovydui Urbanavičiui.

Mokykla ir kultūros centras džiaugiasi puikiai pavykusia jau tradicine tapusia švente, kasmet didėjančiu muzikuojančių šeimų skaičiumi ir gausėjančiu miestelio bendruomenės žiūrovų dėmesiu.

Nijolė Urbanavičienė

Renginyje netrūko skambių dainų ir geros nuotaikos. Koncertuoja Mamų ir dukrų kvartetas.

Dar kartą apie bendruomeniškumą arba kas kuria kultūrą

Rašyti paskatino dar vasarą Gelgaudiškio kultūros centrą pasiekęs anoniminis laiškas, kuriame skatinama atkreipti dėmesį į tariamą pavojų. Jame paprastai tariant, atvirai juodinami kolektyvo nariai ir, kaip reikia suprasti, skatinama nesantaika. Kodėl tokios rašliavos autoriui rūpi, kad kultūros centro kolektyve ar su juo dirbančioje nedidelėje aplinkoje atsirastų įtarumas, pavydas, gal netgi pykčio šešėlis?

Atsakymą į šį klausimą galime susirasti kiekvienas, bet, mano galva, didesnė problema yra visoje bendruomenėje slypintis virusas – skubėjimas sumenkinti kitą, o pačiam likti šešėlyje. Kaip minėjau, laiško autorius – anonimas, „saugantis nuo blogio“, tačiau nerandantis drąsos ateiti ir pasakyti į akis tai, kas jį neramina. Intrigų kūrimas nėra vienai, netgi mažiausiai bendruomenei neatnešė naudos – ten, kur jos ima bujoti, numiršta nuoširdumas ir bendras darbas tampa neįmanomas.

Skūsti(s), dejuoti, apkalbėti kitą – senos kaip pasaulis žmogaus savybės. Daugelis turbūt gerai žino pasakojimus apie pokario laikotarpį, kuomet galėjai išskūsti kaimyną *enka-vedistams*, jį su šeima išveš į Sibirą, o tau liks kaimyno karvė... Pokario aritmetika, gyvuojanti mumyse iki šių dienų, tik kiek pakeitusi veidą – karvės nereikia, bet labai saldu ką nors išskūsti arba pažeminti. Už akių. O kai kitą pažemini, pasijauti svarbus, galintis valdyti kitų likimus. Kiek liūdna, kad tokia „filosofija“ persiėmė vyresnės kartos žmonės, turintys būti pavyzdžiu jauniems ir turintys mokyti, kaip tą bendruomeniškumą ugdyti.

Gelgaudiškyje jau daugiau nei dešimtmetį gyvuoja bendruomenės centro aktyvas. Įvairiais laikotarpiais jame dirbo tai vieni, tai kiti žmonės, neabejingi mūsų miestelio ateičiai. Pagarba tiems žmonėms – jei ne jie, Gelgaudiškį gal būtų išstikęs Visagino likimas, tačiau šiandien jis yra vienas žinomiausių miestelių Lietuvoje. Garsėjantis įvairiais projektais, atgimusių dvaru ir dargi paskelbtas viena iš 2016 metų mažųjų Lietuvos kultūros sostinių. Bet vėlgi – kai kurie senieji „gvardijos“ nariai dejuoja praradę sveikatą, dabar nesulaukiantys pagarbos ir dažnai primena, kad jie vieni čia viską padarė... Atiduoti sveikatos jų niekas neprašė – dirbant reikia pačiam gebėti jai saugoti ir tausoti. Dirbti nuoširdžiai, bet ne dėl to, kad vėliau galėtum tapti rakštimi kitiems. Poetas Justinas Marcinkevičius yra pasakęs: „Kuklumas, kuklumas ir dar kartą kuklumas. Tai bruožas, rodantis didelę vidinę žmogaus kultūrą, inteligentiškumą, talentą ir, žinoma, pagarbą kitiems. Dažniausiai šito stinga vidutinybei“. Pridėčiau – kuklūs žmonės dažniausiai pasistato didžiausią paminklą sau pelnydami kitų pagarbą.

Artėjantys, 2016 metai Gelgaudiškiui bus svarbūs, ypatingi – priėmė iššūkių tapti mažąja kultūros sostine turime patys demonstruoti kultūrą. O kas toji kultūra?

Daugelis, besilankantys Gelgaudiškyje organizuojamuose renginiuose, esate ne kartą girdėję mano pirmą Edgardo Pilypaičio žodžius, kad kultūra yra ne vien renginiai – kultūra yra tai, kaip vienas su kitu

elgiamės, bendraujame. Neseniai besilankant kaimyninėje šalyje teko matyti gatvėse socialinę reklamą „Kultūra yra tai, kas mus vienija“. Ir vieni, ir kiti žodžiai atspindi kultūros esmę – kultūra prasideda nuo kiekvieno mūsų minčių, nuostatų, vertybių ir, žinoma, elgesio. Kitas žingsnis – išsilavinimas, erudicija ir pan. Vis tik bene svarbiausia – pagarba šalia esančiam, gal kiek silpnesniam, gal mažiau gabiam, mažiau svarbiam ir ne tokiam reikšmingam žmogui. Be to, juk šiandien gali būti reikšmingas, galingas ir svarbus, o rytoj nežinia kaip likimas pasisuks... Atėję į koncertą, spektaklį ar kitą kultūrinį renginį esame vieno rango – talentingų žmonių sukurtas ir scenoje išsiskleidžiančio produkto vartotojai. Tai mus vienija, o patirtos emocijos tarsi verčia, moko bendrauti. Veikia panašus mechanizmas kaip bažnyčioje visiems susitelkus bendrai nuoširdžiai maldai.

Bendruomenės vienijanti gija šiandien tampa dar aktualesnė pasaulinių įvykių kontekste, kai vos ne kasdien mus pasiekia žinios apie įvairius teroro aktus. Naivu būtų manyti, kad tai, kas vyksta Paryžiuje ar Kalifornijoje, niekada nepasiekia Lietuvos, Gelgaudiškio. Tik dvasiškai stipri, vieninga bendruomenė gali atsispirti išorės pavojams. Tuo noriu priminti, kad Gelgaudiškyje nestinga kultūros renginių – jie vyksta kultūros centre, dvare, mokykloje. Burkimės juose ir to mokykime vaikus – euras kitas, išleistas traškučiams, niekada neatstos euro, kuris buvo išleistas kultūriniam renginiui. Jei mes į koncertą ar parodą eisime su vaiku (ar leisime jam eiti su bendraamžiais) ir skatinsime jį domėtis kultūra, jau vien savo pavyzdžiu mokysime būti kultūringu žmogumi. O gal kas nenori, kad jo vaikas ar anūkas būtų kultūringas žmogus?..

Artėjant slenksčiui, kurį peržengę tapsime kultūros sostine, norisi tikėti, kad dirbsime išvien kurdami kultūringos bendruomenės įvaizdį. Kad dirbsime nuosekliai, gerbdami vienas kitą, įsiklausydami į vienas kito nuomonę, palikę asmenines ambicijas kaip nudėvėtas šliures praėjusiuose metams. Kad mažiau deklaruosime dirbą garsiai šnekėdami – juk dar didysis Nyčė sakė: svarbu tai, ką mes darome, o ne tai, ką sakome.

Ir dar – noriu pasidžiaugti turinti akis, ausis ir galinti vertinti šalia esančius žmones pagal jų darbą ir poelgius: tas pradžioje minėtas anoniminis laiškas kolektyvui nepadarė jokios įtakos. Dirbame tam, kad kuo daugiau žmonių galėtų prisiliesti prie tikros kultūros.

Diana Šleženė,
Gelgaudiškio kultūros centro
direktorė

Gelgaudiškyje armonikas virpino muzikantai iš visos Lietuvos

Nuotrauka atminčiai – „Gelgaudiškio armonikos 2015“ dalyviai ir komisijos nariai

Spalio pabaigoje į Gelgaudiškio kultūros centrą rinkosi armonikieriai iš visos Lietuvos – mūsų miestelyje jau 15-ą kartą vyko etnografinių regionų šio muzikos žanro mėgėjų čempionatas „Gelgaudiškio armonika 2015“.

Džiugu, kad čempionato organizatoriai sulaukė dalyvių iš visų etnografinių regionų – jų buvo 24. Vieni jų atvyko pirmą kartą, kiti – jau senbuviai, menantys šį suėjimą nuo pat pirmųjų renginių. Kiekvienam dalyviui leista sugroti po 2 kūrinius: pirmasis pagal iš anksto numatytą temą – valsas, antrasis – laisvatema. Šiomet nemažai dėmesio skirta skatinti jaunųjų armonikierių pasirodymus.

Muzikantų pasirodymus vertino autoritetinga komisija: pirmininkas – iš Vilniaus atvykęs Lietuvos liaudies kultūros centro vyr. specialistas Arūnas Lunys, nariai – Šakių r. meras

Juozas Bertašius, jo pavaduotojas Edgaras Pilypaitis ir kaišiadoriškis Česlovas Kriščiūnas, etnokultūrą puoselejantis tarp jaunimo.

Čempionatas sulaukė nemenko susidomėjimo – salė buvo pilna žiūrovų, kuriems neprailgo veik tris valandas trukęs renginys. Jį vedė šmaikštūs vakaro vedėjai iš Kauno, o pertraukos metu, kol komisija skaičiavo balsus, patiems buvo galima pašokti pagal gyvai atliekamą muziką.

Į salę, grįžus komisijai, paskelbti čempionato rezultatai. „Gelgaudiškio armonikos 2015“ tradicinio grojimo armonika čempionu tapo Algimantas Mieliauskas iš Molėtų rajono. Jis kūrybingiausiai pristatė savo regiono armonikavimo tradicijas bei savitumą ir laimėjo pirmąją premiją – 100 eurų. Kitas pinigines premijas (po 40 eurų) laimėjo: Dainius Maslauskas (Raseiniai),

Vidmantas Paleckis (Kaunas), Vytautas Rimkus (Vilnius), Kęstutis Kuzmickas (Molėtai) ir Domantas Macelis (Kaunas).

Šakių rajono mero įsteigtas prizas atiteko gelgaudiškietei Pijui Damušiiui, o vos dešimties sulaukęs Rapolas Garnys iš Kauno pelnė žiūrovams labiausiai patikusio atlikėjo prizą. Jį įteikė rajono mero pavaduotojas Edgaras Pilypaitis. Tačiau be dovanų neliko nė vienas armonikierius – visiems buvo įteiktos suvenyrinės atminimo dovanėlės.

Džiugu, kad tarp visų prizininkų – 3 jaunieji atlikėjai, kurie įvairiose šalies vietovėse tęsia gražias armonikavimo tradicijas. Sakoma, kad armonika bus gyva tol, kol bus nors vienas ja grojantis žmogus.

Renginys finansuotas iš Lietuvos kultūros tarybos projekto lėšų.

Tatjana Vrubliauskienė

2016 m. Lietuvos mažosios kultūros sostinės renginiai Gelgaudiškyje

<p>Sausio 23 d. Respublikinis liaudiškų kapelių sambūris „Su barsuku ant kito šono“.</p> <p>Vasario 9 d. Užgavėnių šėliojimai.</p> <p>Vasario 16 d. Lietuvos valstybės atkūrimo dienos minėjimas-koncertas.</p> <p>Kovo 11 d. Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo diena. Akcija „Aš tikrai myliu Lietuvą“.</p> <p>Balandžio 2 d. Rajoninė liaudiškų kapelių šventė „Pašėsupių armonika“.</p> <p>Balandžio 29 d. Moksleivių šokių šventė „Tūkstantis žingsnelių“.</p> <p>Gegužės 7 d. Amatų diena „Stasiuko mugė“.</p> <p>Gegužės 14-15 d. Naisių vasaros teatro gastrolės.</p>	<p>Gegužės 28 d. Gelgaudiškio literatų šventė „Pavasarinė mūza“.</p> <p>Birželio 1 d. Tarptautinė vaikų gynimo diena. Vaikų miestelis su pasakų personažais.</p> <p>Birželio 11 d. Rajono bendruomenių kultūros diena.</p> <p>Birželio 23 d. Joninių šventė „Kupolėle, kas tave skynė“.</p> <p>Liepos 6 d. Valstybės diena. Karūna Lietuvai ir himno giedojimas.</p> <p>Rugpjūčio 1-15 d. tradicinis pleneras „Meno receptas 3“.</p> <p>Rugpjūčio 15 d. Gelgaudiškio miestelio diena – Žolinė.</p> <p>Rugsėjo 1 d. Mokslo ir žinių diena. Ugdymo įstaigų šventė.</p> <p>Rugsėjo 17 d. Dvaro diena.</p> <p>Spalio 22 d. Liaudies muzikantų – armonikierių šventė „Gelgaudiškio armonika“.</p>	<p>Lapkričio 25 d. Rajono talentų šou „Muzikuojančios šeimos“.</p> <p>Grudžio 26 d. Tradicinis padėkos koncertas.</p> <p>Sausio-balandžio ir rugsėjo-gruodžio mėnesių pirmąjį penktadienį protmūšių turnyras „Zanavykas žino“.</p> <p>Birželio-rugpjūčio mėnesiais koncertų ciklas „Muzikiniai penktadieniai Gelgaudiškio dvare“.</p> <p>Birželio-rugpjūčio mėnesiais aktyvūs ir sportiški savaitgaliai įvairiose miestelio erdvėse.</p> <p>Visus metus Gelgaudiškio dvare vyks keičiamos profesionalių menininkų parodos, įvairių festivalių koncertai, susitikimai su įvairiais kultūros, meno žmonėmis ir visuomenės veikėjais.</p>
---	--	--

Protmūšiai

Ideja surengti Gelgaudiškyje protmūšių praėjusią vasarą kilo dviem jaunom gelgaudiškietėms Linai Dabašinskaitėi ir Vasarei Aniulytei. Gaivų rugpjūčio vakarą į dvaro salę susirinko ne tik gelgaudiškietėjų komandos, bet ir jungtinė Šakių ir Griškabūdžio galvotų ir azartiškų žmonių grupė. Protmūšis buvo skirtas savo regiono – Zanavykijos - istorijai ir kultūrai pažinti. Abi mergaitės puikiai vedė vakarą, o garbi komisija (O. Dailidienė, R. Jievaitienė, D. Aniulienė) skaičiavo balus. Visi dalyviai azartiškai žaidė iki pat galo, nugalėtojai buvo apdovanoti vertingais prizais.

Tačiau tuo istorija nesibaigia. Svečių komandai taip patiko žaisti, kad jie užsiregistravo į Protmūšių žaidimą Kazlų Rūdoje ir rudenį laimėjo turą. Griškabūdiėtė Jolanta

Laurinaitienė vyks filmuotis laidoje „Aukšainis protas“.

Lapkričio mėnesį smagus vakaras, skirtas pažinti Zanavykijai, vyko Zylpiuose Zanavykų krašto muziejuje, kuriam vadovauja R. Vasaitienė. Čia buvo pristatytas seniūnijų kulinarinis paveldas, nematerialusis paveldas, bet svarbiausia - vyko protmūšio varžybos. Mūsų seniūnijos atstovai su muzikantu Pijumi Damušiu priešaky sudarė komandą kartu su Ploksčių seniūnijos atstovais. Azartiškas žaidimas buvo ilgas, bet labai įdomus. Mūsų komanda „Unoravi“ laimėjo trečią vietą. Visa komanda labai džiaugėmės smagiai praleistu vakaru ir, žinoma, trečia vieta bei papildytomis žiniomis apie gimtąjį kraštą.

Lapkričio pabaigoje Gelgaudiškio dvare organizuotame protmūšyje, skirtame Šakių rajono kultūriniam paveldui, dalyvavo tik gelgaudiškietė, tačiau visų amžiaus

grupių: nuo mokinukų iki garbaus amžiaus buvusių istorijos mokytojų D. Vaičaitienės ir P. Žalienės. Kaip buvo smagu matyti, kai į klausimus atsakinėjo ne kas kitas, o kaip tik šios eruditės. Štai ką daro patirtis.

Kadangi protmūšiuose tikrai smagu dalyvauti, tai kitais metais, kai Gelgaudiškis bus viena iš mažųjų kultūros sostinių, numatomi du protmūšių turnyrai po keturis kartus. Pirmasis turas numatomas sausio, vasario, kovo, balandžio mėnesį. Pirmojo žaidimo tema: „Naujųjų metų šventės“. Po švenčių bus kaip tik pats laikas pasukti galvas, smagiai pasibūti, pasivaržyti. Kviečiame organizuoti savo komandas (gali būti organizacijos, klasės, draugai, šeimos, giminaičiai) ir registruotis pas Gelgaudiškio kultūros centro direktorę D. Šleženę. Norėtume, kad atsirastų kuo daugiau entuziastų.

Danutė Aniulienė

Gelgaudiškio vaikų darželis susirūpino ekologija

Artėjant susikaupimo ir rimties reikalaujančiam Adventiniam laikotarpiui, Gelgaudiškio vaikų darželio „Eglutė“ darbuotojos, pasitelkusios į pagalbą tėvelius, lapkričio 24 dieną suorganizavo linksmą, nuotaikingą šou, kurį pavadino DE-DE-DAI. O tai reiškia DEklamuojū, DEMonstruojū, DAInuojū.

Natūralu, kad kiekviename darželio renginyje vaikai šoka, dainuoja

ir deklamuoja, tačiau demonstruoti ant „tikro“ podiumo rūbus, turbūt visiems mažiems teko pirmą kartą. Iš ko gaminti rūbus ilgai neteko svarstyti, nes nūdienu reikalauja viską gyvenime planuoti taupiai, ekologiškai ir originaliai, todėl pasiūlymą aprangą sukurti iš antrinių žaliavų tėveliai priėmė palankiai.

Renginio metu labai nustebino vos ne šimtaprocentinis darželio vaikų dalyvavimas ir tėvelių išra-

dingumas, bei kūrybiškumas. Kokios tik medžiagos nebuvo panaudotos! Tai – polietilenas, guma, plastikinių butelių kamšteliai, įvairūs popierius ir net gi atlikusios statybinės medžiagos.

Nors toks renginys Gelgaudiškio vaikų darželyje buvo organizuojamas pirmą kartą, tačiau nei dalyvių, nei organizatorių, nei žiūrovų nenuvylė. O svarbiausia, kad buvo atkreiptas dėmesys į mūsų gamtos tausojimą.

*Meninio ugdymo pedagogė
Gintvilė Samajauskienė*

išsipildo ko nori.

– Per tą šventę visur būna papuošimai – ir eglės, ir namai, ir visi pasipuošia.

– Kalėdų naktį prašneka gyvulėliai. Patrikas girdėjo aną kartą kaip jo kačiukas greitai kažką pasakė šuniukui, tik jis nespėjo išgirsti ką sakė.

– Kalėdos prasideda, kai žmonės suvalgo tokią suplotą plotkelę ir bažnyčioj gimsta kūdikėlis.

– Kalėdos tada, kai vienas kitam duoda dovanų ir beveik visada gauni ko nori.

– Kalėdų senelis nusileidžia ant stogo. Kad nusileidžia per kaminą tai tik žmonės taip sako, nes jei pats lįs ar dovanas įmes, tai gali sudegti, nes pečiuje būna ugnis arba karšta. O pats senelis pavirsta dūmeliu tokiu ir paskui plonu šniūreliu įlenda pro plyšį – pasakoja Jokūbas.

– O pas mus tai spėja greitai padėti dovaną, kai vėdinam kambarį, kad būtų oras geras, – papildo Patrikas.

*Vaikų mintis surinko ir užrašė
auklėtoja Rūta Vaičiaitienė.*

KAS YRA KALĖDOS?

*Kalėdos, Kalėdos, tai šventė šviesi.
Kalėdos, Kalėdos, mes džiaugiamės visi.
Eglutė, eglutė, eglutė žalia
Jau stovi mūs salėj visa išpuošta.
Kalėdų seneli, ateiki greičiau,
Atnešk dovanėlę, kurios aš prašiau.
Artėja gražiausias šventės. Jų laukia visi – dideli ir maži.*

– O KAS YRA KALĖDOS?

Įšį klausimą visiems gali atsakyti „Zuikučių“ grupės priešmokyklinukai iš Gelgaudiškio vaikų darželio „Eglutė“. Auksinėmis mintimis dalinasi – Patrikas, Jokūbas, Neilas, Gabija, dvi Gabrielės, Tomas, Edvinas.

– Kai dangus užkloja žemę baltu patalu, tai Kalėdų senelis neša dovanų, o jei nėra sniego – tai irgi kartais nešti turi.

– Jei per Kalėdas lyja – tai Kalėdų senelis turi ploniau apsirengti.

– Jei per Kalėdas lis – bus nesmagu ir nelabai atrodys kaip Kalėdos.

– Kai per Kalėdas nebus sniego ir bus šlapia, tai bus murzinos Kalėdos. Visai kaip vaikai valgė šokolado ir

nenusiprausė. Ane...

– Kalėdos būna, kai būna šalta, kai viskas pasidaro gražiau ir blizgiau.

– Tada būna eglės žalios, jos žiemą pasikeičia. Būna puse žalia, puse balta. Kai lyja jos būna ne tokios žalios – tokios liūdnos spalvos būna.

– Kai žiemą eglę apsninga, spyglys sniegą persmeigia ir tada augina sniegą. O kai sniegas tirpsta, tai medžio šaknys, kaip dantys, tik ima tą vandenį ir ji auga į trikampį. Paskui per Kalėdas tą eglę reikia puošti tom girliandom.

– Kalėdos ir Nauji metai tai tokios pat šventės, tik mėnuo skiriasi.

– Kalėdos stebuklinga diena,

Respublikinė pradinė klasių mokinių konferencija

Mes - pasaulio piliečiai

Šiandieninės žmonių, šalių, kultūrų tarpusavio sąsajos leidžia kiekvienam pasijusti globalios visuomenės dalimi, o tuo pačiu įpareigoja prisiimti atsakomybę už pasaulio ateitį. Labai svarbu, kad mokiniai įgytų bendrą supratimą ne tik apie artimiausią, bet ir tolimesnę gamtinę, socialinę bei kultūrinę aplinką. Suprastų, kaip ši aplinka veikia žmogų, jo gyvenimo būdą, ugdytųsi reikiamus gyvenimui gebėjimus, pozityvią pasaulėvoką ir vertybines nuostatas. Kuo greičiau mokiniai susipažins su tokiais vertybinėmis nuostatomis, kaip solidarumas, pagarba įvairovei, žmogaus teisėms ir apskritai globalia sistema, tuo geriau seksis tapti atsakingais pasaulio piliečiais.

Su pirmokais nutarėme vykdyti projektą „Mes ir pasaulis“. Pradėjome nuo pokalbio, kas pirmokui pasaulis, koks mūsų ryšys su kitomis pasaulio šalimis. Vasarą kai kurie

pirmokai keliavo į kitas šalis atostogauti. Į klasę jie atsinešė įvairių šalių magnetukų. Padarėme parodą. Mokiniai klausinėjo tėvelių, kokios šalies automobilius jie vairuoja, kokių šalių rūbus dėvime, kokių šalių maisto produktus valgome, kieno muziką klausome. Nutarėme, kad visi norime gyventi gerai, o tą daryti turime pradėti nuo savęs. Manom, kad viso pasaulio žmonių norai panašūs.

Ant baliono surašėme trukdžius, kas trukdo geram gyvenimui. Tai buvo tinginystė, šiukšlinimas, abejingumas, žiaurumas ir t.t. Sumanėm susidoroti su trukdžiais susprogdindami balioną. Po to išėjome į talką tvarkyti mokyklos aplinką. Pirmokai dirbo ypatingai nuoširdžiai, tą pastebėjusi mokyklos kiemo darbininkė atėjo vaikams padėkoti. Viena mergaitė tuoj paaiškino, kad pirmokai taip gerai dirbo, nes nori gražinti Lietuvą. Pasauliui būsime

įdomūs tik tada, jei dirbsime ir kursime. Kokią Lietuvą susikursime, tokioje ir gyvensime. Nuo šiol pirmokai nešiukšlina, stengiasi rūšiuoti šiukšles.

Pristatyti šį projektą respublikinėje pradinė klasių mokinių konferencijoje Marijampolėje patikėjome Rytei Rinkevičiūtei. Konferencijoje dalyvavo mokiniai iš Kauno, Vilniaus, Prienų, Marijampolės, Šakių mokyklų. Rytė buvo viena iš jauniausių mokinių, bet su užduotimi susitvarkė puikiai. Ji aiškiai ir įtikinamai pristatė klasės projektą ir už tai buvo apdovanota Padėkos raštu.

Projektą teks vykdyti visą gyvenimą. Tikiu, kad mano mokiniai gyvens gražesnėje, turtingesnėje Lietuvoje ir bus tikri savo šalies šeimininkai.

*Virginija Kasparaitienė
pradinė klasių mokytoja*

Protų kovų finaliniame renginyje

„Ar žinote, kiek tūkstančių vaikų kiekvieną dieną miršta dėl skurdo ir alkio? Kiek gramų mėsos per dieną tenka vienam Ganos gyventojui? Bei koks apverktinas yra beveik 80 % Malio gyventojų atlyginimas? Į tokius ir dar sunkesnius klausimus konkurse „Protų kovos“ atsakinėjo moksleiviai iš 62 Lietuvos mokyklų“, rašoma Lietuvos vaikų ir jaunimo centro svetainėje. Čia lapkričio 27 dieną vyko konkurso finalas. Dalyvauti šiame konkurse buvo kviestos visos Lietuvos mokyklos bei gimnazijos. Mūsų mokyklai finaliniame konkurse atstovavo 8a klasės merginos: Auksė Ambrazevičiūtė, Saulė Dumčiūtė, Laura Juškaitė, Radvilė Puidokaitė, Justė Remeikaitė, Monika Sember. Šios mokinės surinko daugiausia taškų I ture (pirmasis turas vyko mokykloje, jame varžėsi 5 komandos). Ruoštis finalui aštuntokės skatino direktoriaus pavaduotoja Lilija Ūsienė ir mokytoja Rita Murauskienė.

Finalinės kovos vyko pagal amžiaus grupes, kurių buvo keturios: po 2 grupes 10-14 metų ir 15-18 metų amžiaus moksleivių. Kiekvienoje grupėje buvo apie 30 mokyklų. Komandos turėjo įveikti penkis turus – atsakyti į anksčiau minėtus klausimus. Taip pat atsakinėjo į klausimus apie neigiamą diskriminaciją dėl lyties, amžiaus ar religinių išitikinimų. Šios problemos opios visame pasaulyje, ne išimtis ir Lietuva: senjorai ir neigalieji – itin pažeidžiami asmenys – mūsų šalyje iš visų socialinių grupių patiria didžiausią neigiamą diskriminaciją; moterys gauna mažesnius atlyginimus nei vyrai ir rečiau užima vadovaujančias pozicijas, o smurtas prieš jas vis dar suvokiamas kaip „šeimos dalykas“, į kurį nedera kištis aplinkiniams.

„Protų kovos“ dalyvės

OLWEUS smurto ir patyčių prevencijos programa

Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras, įgyvendindamas valstybės planavimo projektą „Saugios aplinkos mokykloje kūrimas“ (Nr. VP1-2.3-ŠMM-04-V-03-005), 2015 m. birželio 16 d. LR švietimo ir mokslo ministro įsakymą Nr. V-617 bei vadovaujantis 2015 m. birželio 4 d. Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centro direktoriaus įsakymu Nr. (1.3) V-28 šiais mokslo metais pradėjo V-ajį Olweus patyčių prevencijos programos (toliau – Olweus programa) diegimo etapą bendrojo ugdymo mokyklose. Olweus programos tikslas – mažinti patyčių ir kitokio asocialaus elgesio apraiškas, mokant visą mokyklos personalą atpažinti, pastebėti patyčias ir tinkamai į jas reaguoti.

Lietuvoje Olweus programa vykdoma nuo 2008 m. I-ame Olweus programos įgyvendinimo etape (2008-2009 m.) dalyvavo 29 bendrojo ugdymo mokyklos, II-ame etape (2009-2010 m.) – 64 mokyklos, III-ame etape (2011-2012 m.) – 121 mokykla, IV-ame (2013-2014 m.) – 67 mokyklų.

2015 m. į V-ąjį Olweus programos ugdymo etapą įsitraukia dar 78 mokyklos. Jų tarpe – trys iš mūsų rajono: Šakių rajono Gelgaudiškio pagrindinė mokykla, Šakių rajono Kriūkų mokykla ir Šakių rajono Lekėčių pagrindinė mokykla. Olweus programa V-ojo etapo mokyklose bus diegiama 2015 m. rugsėjo – 2016 m. gruodžio mėn.

Dar rugpjūčio pabaigoje vy-

Po kiekvieno turo moksleiviams buvo skelbiami atsakymai ir surinkti taškai. Nors prizinių vietų neužėmė, merginos pasirodė labai šauniai. Galutinėje lentelėje jos surinko 31 tašką. Nuo nugalėtojų jas skyrė vos 7 taškai.

Baigiamasis renginys vyko visoms grupėms kartu. Moksleiviams dainavo Lietuvos vaikų ir jaunimo centro merginų grupė. Sveikinimo žodį tarė Valdas Kaminskas, komunikacijos specialistas, Lietuvių kalbos instituto, Lituanistikos socialinės plėtros skyriaus vadovas. Mokinįs sveikino doc.dr.Daumantas Matulis, Vilniaus universiteto Biotechnologijos instituto Biotermodinamikos ir vaistų tyrimo skyriaus vadovas.

Kiekviena mokykla gavo dovanų už dalyvavimą šiame projekte. Mokytojams ir mokiniams buvo įteikti dalyvio pažymėjimai, padėkos raštai. Mokyklai buvo įteiktas Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministrės A.Pitrėnienės, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro L.Linkevičiaus ir Lietuvos vaikų ir jaunimo centro direktoriaus V.Jankausko pasirašytas padėkos raštas.

Vienos iš „Protų kovų“ žaidimo sumanytojos – Lietuvos vaikų ir jaunimo centro projektų skyriaus specialistės Jolantos Markevičienės teigimu, jaunimui būtina suteikti žinių apie tai, kaip gyvena žmonės tose pasaulio šalyse, kurios dar tik eina tvirtos valstybės sukūrimo kelią. Gal tada namų darbai savaitgaliui nebeatrodys pasaulio pabaiga. Gal tada jaunas žmogus supras, kas yra tikrosios tragedijos – badas; mokykla, neturinti grindų, vandens, o ką jau kalbėti apie knygas; kumščių smūgiai vien todėl, kad esi moteris.

kusiame mokyklos bendruomenės pasitarime mokytojams ir pagalbinių personalo darbuotojams buvo pristatyti programos tikslai, siekiai, lygmenys ir įgyvendinimo principai. Rugsėjo 1-ąją mokyklos Direktorius apie dalyvavimą programoje informavo moksleivius, jų tėvus bei kitus miestelio bendruomenės narius.

Spalio 27 d. pas mus lankėsi šios programos instruktorius, Kėdainių švietimo pagalbos tarnybos direktorius Henrikas Vaicekuskas. Susitikimo pradžioje p. Henrikas mokyklos bendruomenę supažindino su Olweus programa, jos tikslais, uždaviniais ir įgyvendinimo etapais. Po to darbas vyko su Mokymosi ir supervizijų grupių vadovais. Įtaigus instruktoriaus žodis, žaidimai įtraukė grupių vadovus į aktyvią veiklą, diskusijas.

Tikėtina, kad įgyvendinus Olweus programą mokykloje, mokytojai ir mokiniai gebės geriau pastebėti, atpažinti ir reaguoti į patyčias, padidės mokytojų kompetencija, sprendžiant patyčių atvejus, pasikeis mokyklos bendruomenės narių nuostata į patyčių reiškinį, patobulės mokytojų bei mokinių konfliktų ir probleminių situacijų sprendimo įgūdžiai. Dėl šių pokyčių pagerės bendras mokyklos mikroklimatas, mokyklos bendruomenės narių tarpusavio santykiai.

*Gelgaudiškio pagrindinės
mokyklos informacija*

Kelionė LDK didikų keliais

Myro pilis

Lapkričio pabaigoje Gelgaudiškio kultūros centro darbuotojai, teatralizuotos ekskursijos dalyviai ir kultūrinei veiklai talkinantys išsiruosė į kelionę LDK didikų keliais, paprasčiau, į Baltarusiją. Iš tiesų tai nebuvo tik išvyka į kaimyninę šalį pažiūrėti jos sostinės Minsko. Tikrasis kelionės tikslas – aplankyti istorines LDK žemes, apžiūrėti išlikusius autentiškus griuvėsius kaip praėjusių amžių liudininkus ir įvertinti, kaip baltarusiai tvarko savo (mūsų) istorinį ir kultūrinį paveldą.

Didžiosios Kunigaikštystės pėdsakai

Tuoju už Vilniaus – siena ne tik su Baltarusija, tai ir Europos Sąjungos siena, todėl veikia griežta pasų ir vizų kontrolė. Kadangi patyręs gidas Raimondas iš kelionių agentūros „Kelionių laikas“ sumaniai tvarkė popierius, nuo kurių eilinis lietuvis, vos ne kas mėnesį vykstantis į Lenkiją ar į kitą ES šalį, jau atpratęs, tai visa grupė greitai atsidūrė Baltarusijoje, o iš tikrųjų teritorijoje, kuri iki XVIII a. pabaigos priklausė Lietuvos Didžiajai Kunigaikštystei (LDK), arba Abiejų Tautų Respublikai (ATR). Tą liudija vietovardžiai, netrukus privažiuojama gyvenvietė, kuri vadinasi Žirmūnais. Tą liudija ir istorinės LDK pilys: Lyda, Naugardukas, Myras, Nesvyžius. Žinoma, dabar jos priklauso Baltarusijai, todėl kaimynai net nesivarždami savinasi Mindaugo nuopelnus ir Naugarduką vadina senąja Lietuvos sostine, net turi supylę mūsų pirmajam karaliui kapą netoli šio miesto. Savinasi jie ir Adomą Mickevičių, ir visą Radvilos Našlaitėlio palikimą. Ką bepadarysi, juk toks pat istorinis likimas ištikęs ir Tolminkiemį (Kaliningrado sritis), ir Suvalkus (Lenkija).

Pirmosios stotelės

Pirmasis sustojimas – Lyda. Čia stūkso didelė, bet kažkokia butaforinė Lydos pilis. Tai viena seniausių Lietuvos mūro pilių dabartinėje Baltarusijoje, gynybinės linijos, kurią sudarė Naugarduko, Krėvos, Medininkų ir Trakų pilys, dalis. Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino įsakymu pilis pastatyta apie 1330 m. Paskutinis mūšis pilies griuvėsiuose įvyko per 1794 m. per T. Kosciuškos sukilimą su Rusijos kariuomene. Lydos pilis – aptvarinio (gardinio) tipo, su dviem bokštais, vienais vartais. Pilies rytinėje pusėje teka Lydajos upelis. Reikia pasakyti, kad pilis didžiulė, bet, kadangi nėra autentiška, tai didelio susidomėjimo nesukelianti. Užtat Lydoje galima apžiūrėti gražiai sutvarkytą miesto aplinką (reikia pripažinti, kad tvarka ir švara stebino visos kelionės metu, kuriame miestelyje tik besustota).

Kitas miestelis – Naugardukas. Miesto centras žavi įkurtu ir plenerų metų išpuoštu parku, ypač romantiška alėja, papuošta įdomiais ir vis kitokiais žibintais, kiek toliau stūkšančiu poeto A. Mickevičiaus tėvų namu – muziejumi. Pavažiavus už miesto, dar galima nusifotografuoti

prie autentiškų Naugarduko pilies griuvėsių, bet greitai ir jie bus paversti į butaforinę pilį, nes jau vienas kampas apmūrytas naujomis plytomis. Čia pat stovi paminklas A. Mickevičiui, apdainavusiam savo gimtąjį miestą. Netoliese stūkso ir tarpukariu šiam poetui supiltas kurganas. Paėjus prie pat pilies griuvėsių apačioje galima išvysti baltą Vytauto bažnyčią, kurioje su ketvirtąja žmona Sofija Alšėniške tuokėsi pats Lenkijos karalius Jogaila. Kaip tik su ja, nors jau senas būdamas, karalius susilaukė ipėdinio, vėliau tapusio karaliumi Kazimieru Senuoju. Pasigrožėjus viduramžiškos pilies griuvėsiais, bažnyčia ir paabejojus Mindaugo kapo autentiškumu, galima važiuoti toliau.

Myro ir Nesvyžiaus didybė

Po kiek laiko visus pasitinka Myras (Myrius). Myro pilis – viena iš didžiausių ir geriausiai išlikusių LDK pilių. Ji iš tolo pasitinka turistus dvigubu vaizdu: tamsiai raudonų plytų su rausvu tinku nišose pilis atsispindi dideliame tvenkinyje. XVI a. ši pilis iš Iljiničių atiteko Radviloms ir tapo mėgstama medžioklės vieta Mikalojaus Kristupo Radvilos Našlaitėlio palikuonims. Kaip tik šios pilies komplekse galima suvokti XVI-XVIII a. pilių didybę ir, deja, nepatogumą. Galima apžiūrėti didingas menes, bet į jas kopti reikia labai stačiomis ir aukštomis pakopomis. Iš atviros galerijos pro arkas atsiveria įspūdingas miesto vaizdas. Apskritai Myro pilis pribloškia savo grožiu, didybe ir autentiška. Ne veltui ji, kaip ir Nesvyžius, įtraukta į UNESCO Pasaulinio paveldo sąrašą.

Atsisveikinę su Myru, visi laukėme, o kas dar įdomesnio ir įstabesnio gali būti Nesvyžiuje, nes juk kaip tik ši pilis jau nuo XVI a. laikoma svarbiausias Mikalojaus Kristupo Radvilos Našlaitėlio rezidencija, visos šios Radvilų giminės šakos savotišku lizdu.

Anot gido Raimondo, jau XVII a. Nesvyžius prilygo gražiausioms Europos pilims, kaip tik čia iškilo pirmoji barokinė bažnyčia LDK (jau po to barokinė bažnyčia kils Vilniuje). Čia Radvila Našlaitėlis, grįžęs iš piligriminės kelionės, rašo „Kelionę į Jeruzalę“, kuri tapo Europos bestselleriu, čia rūpinasi ir pilies arsenalu, lieja vardines patrankas (dabar galima pamatyti patrankas „Vynuogynas“ ir „Cerberis“). Kaip tik Nesvyžiuje užsakytas ir Amsterdame išleistas pirmasis LDK žemėlapis. Taigi klausantis gido pasakojimo, beveik galima laukti stebuklo. Ir jis iš tiesų įvyksta, nes prieš mūsų akis atsiveria didinga pilis su išdailintu kiemu, o įėjus į vidų pribloškia tviskanti prabanga. Ne be reikalo Radvilos laikomi viena turtiniausių giminė – tokias rezidencijas galėjo sau leisti tik karaliai (gerai žinoma, kad giminėje ir būta karališkų asmenybių).

Našlaitėlio palikuonys iki pat XIX a. pradžios puoselėjo savo tėvoniją. Tarp jų būta originalių asmenybių: pasakojimai apie Radvilą Žuvelę arba Radvilą Poną Mieliausiąjį verčia garsiai kvatotis. Net 72-jų Radvilų palaikai ilsisi jau minėtoje XVII a. pradžioje

statytoje barokinės Šv. Dievo Kūno jėzuitų bažnyčioje kriptoje. Tai viena didžiausių tos pačios giminės kriptų Europoje. Taigi Nesvyžius pasitinka turistus kaip tikras stebuklas, atveriantis angą į praeitį, leidžiantis tarsi laiko mašina nukeliauti į Baroko laikotarpį Lietuvoje (beje, apie Nesvyžių, Radvilos Našlaitėlio palikuonis galima smagiai paskaityti K. Sabaliauskaitės knygoje „Silva rerum“ III dalyje). Deja, gruodžio sutemos verčia skubėti ir ateina laikas atsisveikinti su LDK istorija.

Minsko gyvenimo ypatumai

Važiuojant gidas Raimondas smagiai pasakojo apie Baltarusiją, jos prezidentą A. Lukašenką, apie jo valdymo stilių, kuris nėra nei labai geras, nei labai blogas, tiesiog savotiškas. Besiklausant autobusas įsuka į Minską, kuris pasitiko plačiomis apšviestomis gatvėmis ir aikštėmis, didingu pagrindiniu prospektu. Ypač didelį įspūdį paliko didžiulis visiškai apšviestas originalios formos nacionalinės bibliotekos pastatas. Beje, visur užrašai tik baltarusių kalba. Bevaikstant po vakarinį Minską visiškai sutemsta, kojos pačios prašosi poilsio, tad miegui netrukdo ir gana garsus metro dundėjimas.

Kitą dieną Minskas pasitiko ne tik puošiamomis kalėdinėmis eglutėmis vos ne kiekvienoje aikštėje, bet ir baltu sniegučiu. Visi ekskursantai apžiūrėjo Rotušę, Šv. Mergelės Marijos katedrą, kurios altorių puošia paveikslas, dovanotas Romos popiežiaus, aplankė „Ašarų salą“ ir įspūdingą šventyklą primenantį monumentą, pastatytą Afganistano karo aukoms atminti. Dienos metu ne tik galima pasigrožėti nacionalinės bibliotekos, vadinamos „Almaz znanij“, pastatu, bet ir pasikelti liftu į 23 aukštą, kad iš aukštai būtų galima apžvelgti Baltarusijos sostinę. Visur vyksta statybos, gatvės plačios, šviesios, pagrindiniame prospekte įspūdingi pastatai. Žinoma, čia nėra senamiesčio, nes Antrojo pasaulinio karo metais Minskas buvo visiškai sugriautas, žuvo kas ketvirtas visos šalies gyventojas. Gal kiek trūksta gyveningumo, mažoka automobilų, bet juk mes lankėmės sekmadienį... Užtat požeminėje trijų aukštų parduotuvėje, į kurią galima nusileisti iš pagrindinės miesto aikštės, žmonių pilna.

Kultūrinė ir patriotinė pamoka

Jau temstant autobusus išvažiavo iš Minsko, kuris pamoko apšviestais niekur nematytų formų pastatais. Iki Lietuvos sienos netilo klegesys, linksmi anekdotai ir smagios dainos. Visi džiaugėsi turininga kelione, pagilintomis istorinėmis žiniomis, lauktuvėmis. Vos tik sėkmingai pervaziavus sieną ir įsijungus internetui, netilo pasakojimai namiškiams apie matytas pilis ir gražųjį Minską.

Gelgaudiškio kultūros centro darbuotojai galėjo palyginti savo rūmus kaip turistinį objektą (juk visą vasarą jie čia nuoširdžiai triūsia priimdami svečius) ir Nesvyžių ar Myrą, apžiūrėti suvenyrus ir pagalvoti apie tai, kas labiausia traukia turistus. Galėjo palyginti Lietuvoje atliekamų restauravimo darbų kokybę su matytais restauruotais objektais Baltarusijoje. Pagaliau suvokti, kaip skirtingai gali būti traktuojamas kultūrinis palikimas.

Ši kelionė visiems buvo ir patriotinė pamoka, ir kultūrinė išvyka, ir smagus laisvalaikis, pasaldintas baltarusiškais saldainiais. Už sumanymą keliauti į Baltarusiją verta padėkoti visiems Gelgaudiškio kultūros centro darbuotojams. Jie puikiai apsvaistė kelionės privalumus, atsižvelgė į visus galimus netikėtumus, net vaišino visą grupę šviežiais keksiukais ir kava. Tai buvo tolerantiškų, mandagių, linksmų, geranoriškų žmonių kelionė, siekiant kuo geriau pažinti savo praeitį, pasidomėti kaimynų gyvenimo būdu ir kultūra.

Danutė Aniuilienė

GRUODŽIO 20 D., SEKMADIENĮ 16 VAL.
GELGAUDIŠKIO DVARO RŪMUOSE
VYKS TRADICINIS

EDGARO IR DRAUGŲ KONCERTAS

DALYVAUJA: NERINGA NAVIKAUSKAITĖ
(MECOSOPRANAS), BEATA VINGRAITĖ
(FORTEPIJONAS), VALDAS ANDRIUŠKEVIČIUS
(KLARNETAS),
INESA SĖMĖNAITĖ (GITARA, VOKALAS) IR
KAUNO MIŠRUS CHORAS „PAVASARIS“
(VADOVAI ASTA MIKNIENĖ IR RAIMUNDAS
MARTINKĖNAS)

Bilieto kaina - 5 eurai

■ LANGAI, DURYS, TINKLELIAI
■ PVC LENTELES IŠORĖS SIENOMS
■ BALKONŲ STIKLINIMAS ■ APDAILA

Darbininkų g. 22, Gelgaudiškis, Šakių r.
Tel./faks. (8 345) 55733, mob. tel. (8 614) 39220
El. p. vitresa@vitresa.lt, www.vitresa.lt

Kavinė - baras
„Vakarų užuovėja“

Įsikūrusi Vakarų g. 17, Gelgaudiškyje, Šakių rajone, svečius kviečia švęsti vestuves, gimtadienius ar kitas šventes. Priimame iki 90 svečių.

Jūsų laukia originalus interjeras ir puikios vaišės.

Tel. (8 345) 55137
Mob. tel. (8 610) 64390
El. p. rita.puidokiene@gmail.com
www.kavinevakaruzuoveja.lt

AUDRĖ
PARDUOTUVĖ

STILINGI DRABUŽIAI

**Pigios aprangos ir avalynės parduotuvės
Gelgaudiškyje ir Šakiuose**

UAB „GELGAUDIŠKIO GELŽBETONIS“

Taikos g. 76A, Gelgaudiškis, Šakių r.
Tel. (8 345) 55314, faks. (8 345) 55201
El. p. gelgaudiskioigelzbetonis@mail.lt
www.gelgaudiskioigelzbetonis.lt

Taikos g. 51a, Gelgaudiškis.
Gelgaudiškio informacinis ir kultūrinis leidinys
Redaktorai: Lina Uždravienė (tel. 8 692 41 876, 55 121, lina.step@gmail.com),
Edgaras Pilypaitis (tel. 8 687 76 145, edgapil@delfi.lt.),
Diana Šležienė (tel. 8 610 67 462, diana462@gmail.com).
Maketavo ir spausdino UAB „TeleSATpress“ (Marijampolė, V. Kudirkos g. 20).
Nuotraukos iš asmeninių archyvų, tekstų autorių ir „Gelgauduko“ kūrybinės grupės

Knyga apie Lietuvos kelių muziejų

Spalio pabaigoje pristatyta leidykloje Ex Arte išleista knyga „Lietuvos kelių muziejus“, kuri skirta šio muziejaus 20-mečiui. Knygai tekstus parašė 4 autoriai – žurnalistas, gelgaudiškietis Antanas Andrijonas, kelininkas veteranas Zigmantas Michnevičius, Vilniaus Gedimino technikos universiteto doc. Gražvydas Paliulis ir Lietuvos kelių muziejiaus direktorius Juozas Stepankevičius.

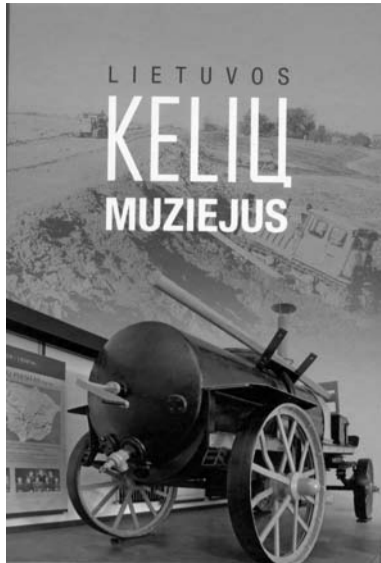
Knygos „Lietuvos kelių muziejus“ turinį sudaro 4 skyriai: „Kelių muziejaus ištakos“, „Muziejaus eksponatai – gyvoji Lietuvos kelių istorija“, „Technikos ekspozicija Kelių muziejuje“ ir „Kelių paveldas už muziejaus ribų“. Mūsų kraštietis daugiausiai darbavosi prie antrojo ir trečiojo knygos skyrių. Knygoje spausdinama daug nuotraukų, joje – 287 puslapiai.

Pirmosios iniciatyvos įkurti Lietuvos kelių muziejų kilo 1965 metais. Prisidėti prie šios idėjos tais metais buvo pakviesti autokelių valdybų viršininkai, kelių remonto ir statybos valdybų, kelių statybos rajonų vadovai bei kelininkai veteranai.

1987 metais būta ketinimų Kelių muziejų statyti Jonavos rajono Turžėnų gyvenvietėje, kur buvo senojo pašto trakto Peterburgas–Varšuva arklių keitimo stotis, tačiau šio rajono vykdomasis komitetas neskubėjo sumanymui pritarti ir tokios minties teko atsisakyti.

Jau atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, buvo įsteigta Lietuvos automobilių kelių direkcija (1991 m. kovo 1 d.). Po Vievio KSV-6 privatizavimo jos vietoje įsikūrusių VĮ „Automagistralė“ ir AB „Kelda“ teritorijoje atsirado laisvų patalpų. Nutarta Kelių muziejų įrengti Vievyje. 1995 metais patalpos muziejui jau buvo įrengtos. Tų metų spalio 19 d., minint automagistralės Vilnius–Kaunas 25-metį, Lietuvos kelių muziejus su pastoviai veikiančia ekspozicija buvo atidarytas. Ta proga į Vievių atvyko premjeras Adolfas Slezevičius.

2003 metų gruodžio 31 d. Lietuvos

kelių muziejų įregistravo į kultūros ištaigų registrą. Muziejaus direktoriumi paskyrė buvusį ilgametį Vievio KSV-6 viršininką Juozą Stepankevičių.

Iki 2007 metų vėl susikauptė eksponatų – juos teko laikyti lauke, tam nepritaikytose patalpose. Eksponatai nyko, būtinai reikėjo juos apsaugoti nuo atmosferinio poveikio. Pradėta ieškoti sklypo, kuriame galėtų įsikilti naujasis Kelių muziejaus kompleksas. Sklypą skyrė prie Abromiškių, šalia Elektrėnų, greta magistralės A1 (plotas 5,1240 ha). Ten jis bus gerai matomas nuo magistralinio kelio Vilnius–Kaunas–Klaipėda. Planuojamoje teritorijoje numatyta vieta perspektyviniam muziejaus plėtimui.

Kelių muziejuje pabuvoja daug lankytojų. 2007 metų spalio 23 d. A. Andrijonas į muziejų pakvietė Gelgaudiškio vidurinės mokyklos moksleivius. Jų grupę lydėjo direktoriaus pavaduotoja Lijlita Ūsienė. Gaila, kad šį kartą nuotraukos iš moksleivių kelionės į knygą nepateko.

Kelių muziejaus 20-metis paminėtas spalio 22 d. Vievyje, dabartinėse jo patalpose. Įrenginį atvyko susisiekti ministro Rimantas Šinkevičius, LR Seimo narė Dangutė Mikutienė, prieš 20 metų muziejų atidarė premjeras Adolfas Slezevičius, buvęs susisiekimo ministras Jonas Biržiškis, kelius prižiūrinių įmonių vadovai, kelių veteranai.

Gelgauduko informacija

2016 Metų žymesnės Gelgaudiškio krašto sukaktys

Šiomet sukanka:

195 metai, kai 1821 m. birželio 21 d. Gelgaudiškio parapijos Vaivadiškės viensėdyje gimė kunigas Antanas Martynaitis-Marcinkas;

85 metai, kai 1931 m. kovo 17 d. gimė pedagogė, gimtosios kalbos puoselėtoja Birutė Zakarevičienė;

85 metai, kai 1931 m. sausio 28 d. Pajotijo kaime Gelgaudiškio valsčiuje gimė pedagogė, visuomenės veikėja Danutė Mykolaitytė-Vaičiaitienė;

85 metai, kai 1931 m. gegužės 6 d. Gelgaudiškio parapijos Valenčiūnų kaime gimė poetas Vytautas Kalvaitis;

75 metai, 1941 m. vasario 24 d. gimė literatė, pasakų kūrėja Nijolė Balsytė-Pocienė. Gyveno Gelgaudiškio vaikų namuose;

65 metai, kai 1951 m. liepos 20 d. Gelgaudiškyje gimė žurnalistas, poetas Antanas Andrijonas;

65 metai, kai 1951 m. kovo 3 d. Radviliškyje gimė pedagogas, matematikos mokslų daktaras Romualdas Kašuba, gyveno Gelgaudiškio vaikų namuose;

60 metų, kai 1956 m. lapkričio 28 d. gimė pedagogė, literatė Dalia Isevičiūtė-Kasperavičienė.

450 metų, kai 1566 m. Gelgaudiškis atiteko Povilui Sapiegai;

430 metų, kai 1586 m. K.Oziembloviskis iš Sapiegų nupirko Gelgaudiškį;

325 metai, kai 1691 m. Kazimieras Oziembloviskis pastatė antrąją medinę bažnyčią ir jai buvo suteiktas parapijinės bažnyčios titulas;

170 metų, kai 1846 metais baronas G. Koidelis pastatė Gelgaudiškio dvaro rūmus;

150 metų, kai pradėta statyti ketvirtoji bažnyčia (1866-1868 m.);

70 metų, kai 1946 m. įkurta Gelgaudiškio biblioteka;

60 metų, kai 1956 metais įkurtas Gelgaudiškio kultūros centras (Mažoji Lietuviškoji enciklopedija, T. 1);

50 metų, kai 1966 m. Gelgaudiškyje įsteigta pagalbinė mokykla, 2014 metais pertvarkyta į „Šaltinio“ specialiojo ugdymo centrą;

40 metų, kai 1976 m. įkurtas Vilniaus gelžbetoninių konstrukcijų Šakių cechasis, vėliau reorganizuotas į UAB „Gelgaudiškio gelžbetonis“;

20 metų, kai 1996 metų gegužės 14 dieną įkurta Audronės Varankevičienės įmonė;

20 metų, 1996 metų birželio 6 dieną įkurta UAB „Vitresa“.

Vaikų dienos centro veikla

Jau devintus metus bendruomenės centre veikia vaikų dienos centras. Norisi pasidalinti tuo, ką veikia vaikai po pamokų ir atostogų metu.

Vaikų dienos centrą lanko 15 vaikų. Jiems sudarytos sąlygos turiningai praleisti laisvalaikį, užsinti įdomią ir kūrybingą veiklą. Čia ugdomi vaikų socialiniai, kasdieniniai gyvenimo, darbiniai įgūdžiai. Nuolat vyksta pokalbiai vaikams aktualiomis temomis: apie patyčias, alkoholio, rūkymo žalą, kaip elgtis vienoje, ar kitoje situacijoje.

Valkų mūšiui 70 metų

1945 metų gegužės 12 dieną Jančių girininkijos Valkų miške, visą dieną trukusioje kovoje, partizanai atrėmė čekistų puolimą. Jie pralaužė apsupimo žiedą ir pasitraukė iš stovyklos.

Stovyklą dar 1944 metų rudenį prie Siesarties upelio ištakų įrengė Lietuvos kariuomenės puskarininkis Andrius Šmulys.

1945 metų balandžio mėnesį vadovavimą partizanams perėmė Jurgis Valtys-Lokys, turintis karinį išsilavinimą. Lietuvos kariuomenės kapitonas. Jo nurodymu, stovykla paruošta žiedinei gynybai: iškasti apkasai, įrengtos papildomos žeminės, kuriose galėjo gyventi iki 200 kovotojų, kurie tuo metu slapstėsi namuose.

Į stovyklą atvykdavo iškviesti viršininkų. J. Valtys įvedė karinę bausmę partizanų būriuose, užmezgė ryšį su partizanų būriais, veikiančiais aplinkiniuose valsčiuose, užmezgė ryšį su Lietuvos Laisvės Armija ir „Tauro“ apygardos štabu, kur gaudavo veiklos direktyvas, pagrinidinę spaudą.

Partizano priesaikos priėmimas tapo būtinu ir išskilmingu.

Šių įvykių dalyvis Edvardas Guoga-Glaudys pasakojo: „Valkų stovykloje vadovavau būriui, todėl visą laiką tekdavo praleisti stovykloje.“

1945 m. gegužės mėnesio pirmomis dienomis į stovyklą atvyko LLA atstovas, kuris domėjosi stovyklos įrengimu, turima ginkluote, kovotojų parengimu.

Išvykus LLA atstovui partizanų pasitarime nuspręsta sustiprinti sargybą aplink stovyklą, iškviesti į namus išėjusius partizanus.

Gegužės 12 dieną apie 10 valandą čekistai, atvežti iš Kauno ir Šakių garnizonų, pradėjo stovyklos puolimą, kurį partizanai atrėmė, apmėtydami puolančius kariškius

Nežinomas žinomas kaimas

Susidomėjusi perskaičiau „Gelgauduko“ laikraštyje Antano Bajerčiaus straipsnį „Išnykę kaimai – istorijos veidrodžiai“. Jame paminėtas Krušonių kaimas ir jo gyventojas Konstantinas Naujokaitis, kuris dalinant dvarus, buvo paskirtas kaip žinovas į Gelgaudiškio valsčiaus vertinimo komisiją. Straipsnio autorius rašo, kad Krušonių kaimo, kuriame gyveno K. Naujokaitis, nerasta nei senuose žemėlapiuose, nei kaimų sąrašuose. Vėliau išaiškėjo, kad tokio kaimo būta. Tačiau, nuo kada šis pavadinimas suteiktas tai vietai ir kada ji įsiliejo į Maštaičių kaimą, nustatyti nepavyko“, rašo straipsnio autorius.

Tikrai neįmanoma sužinoti, kada atsirado Krušonių kaimas, bet, kad jis priklausė Gelgaudiškio valsčiui ir parapijai, tai aišku. Kad ta vietoje buvo vadinama Krušonių vardu, žinojau jau seniai, nes netoliese gyveno mamos gimnainiai. Pagal pažįstamus gyventojų pasakojimus galima atsekti, kada Krušonių kaimas buvo pervadintas į Maštaičius. Ilgametė Višinskių kaimo gyventojas Liuda Sederevičienė pasakoja, kad 1935 metais ji pradėjo lankyti ten buvusią pradinę mokyklą. Kai ji buvo jau vyresnio skyriaus mokinė, atrodo, ar 1936, ar 1937 metais buvo suauktas gyventojų susirinkimas, kuris įvykęs toje mokykloje. Į susirinkimą buvo atvažiavęs kažkoks didelis ponas iš Kauno. Įtą susirinkimą nuėję ir Liudos tėveliai. Susirinkimo metu gyventojai prašę pakeisti negražų jų kaimo pava-

rankinėmis granatomis. Taip privertė juos atsitraukti.

Užpuolikai rinkosi nukautus ir sužeistus kariškius, persigrupavo, laukdami pastiprinimo. Antrąją ataką čekistai pradėjo panaudodami tarnybinius šunis ir stipriai apšaudydami partizanų apkasus kulkosvaizdžiu, automatų ugnimi.

Antroji ataka užgeso pasieniečiams taip ir neišsiveržus partizanų apkasus. Po antros atakos atokvėpio nebuvo. Snaiperiai, sulipę į medžius, pradėjo medžioti partizanus, nukaudami juos šūviais į galvas.

Šioje kovoje partizanams padėjo Vytauto Petkūno-Putino ir poros Vermachto kariškių patirtis. V. Petkūnas į partizanų gretas įstojęs pabėgęs iš Raudonosios Armijos. Vokietukai turėjo dar didesnę kovos meną patirtį. Šiems vyrams pavyko nukauti snaiperius.

Atminimo paminklas Valkų kaivoje žuvusiems partizanams atminti

dinimą. Tada Krušonių kaimas buvo pervadintas Maštaičiais. Kadangi buvo išdalintos Pranciškavos kaimo žemės, tai ant pliko lauko žmonės statėsi savo ūkius. Reikėjo pavadinimo ir naujai pasistačiusiam kaimui. Jam buvo suteiktas Višinskių vardas, nors prieš tai jis vadintas kaimynystėje buvusio Dambrovos kaimo vardu. Višinskių kaimo gyventojas Liuda Sederevičienė tvirtina, kad Krušonys ir Maštaičiai buvo ir yra tas pats vienas kaimas.

Višinskių kaimo seniūnu buvo paskirtas Konstantinas Naujokaitis, kuris dar valdė Papiškių ir Maštaičių (Krušonių) kaimus. Tais laikais buvo labai mažai raštingų žmonių, o Konstantinas mokėjo skaityti ir rašyti.

1953 m. švenčiamos Juozo Čerškevičiaus išleistuvės į sovietinę armiją. Šeimos tada buvo didelės, čia daug draugų, giminių ir kitų Maštaičių kaimo gyventojų. Konstantinas Naujokaitis klūpo ant kelių, pirmas iš dešinės, su kepure ant galvos ir su cigarete rankoje.

gas, žaisdami įvairius stalo žaidimus, ugdo loginį mąstymą.

Kviečiame į užsiėmimus savanorius, kurie pajavairina vaikų dienos centro veiklą. Svečiavosi Šakių liginės bendrosios praktikos slaugytoja Ingrida Antanaitienė, kuri vaikų pamokė asmens higienos įgūdžius. Taip pat svečiavosi menotyrininkė, dailės ir filosofijos mokytoja Virginija Janukevičienė, kuri vykdė projektą „Mano kambarys“. Šio projekto tikslas – mokyti dirbti komandoje, piešiant vieną darbą. Dirbdami vaikai mokėsi tolerancijos, bendradarbiavimo ir bendravimo tarpusavyje. Pasitardami vieni su kitais ir vienas kitam padė-

Isivyravusi tyla po antros atakos reiškė, kad čekistai laukia pastiprinimo.

Partizanams rūpestį kėlė senkančios šaudmenų ir granatų atsargos ir praretėjusios kovotojų gretos. Vado įsakymu partizanai pradėjo žūtbūtinį mūšį, stengdamiesi pralaužti apsupimo žiedą. Staigus išpuolis atnešė sėkmę. Pasitraukę iš apsupimo, partizanai išsiskirstė mažais būriais.

Kiek žuvo partizanų šiame mūšyje, tikslių žinių nėra. Vienuolika jų palaidota Staliorių kaimo kapinaitėse. Sovietų saugumiečių atskaitoje apie Valkų mūšį yra įrašų: „mūsų nuostoliai minimalūs.“

Vietiniai gyventojai pasakojo, kad žuvusius ir sužeistuosius vežė sunkvežimiais.

Valkų mūšis, įvykęs keturiomis dienomis anksčiau nei Kalniškės mūšis Dzūkijoje – tai pirmas Zanavykijos partizanų susirėmimas su sovietine kariuomene.

Antanas Bajerčius

Žmonės paprastai jį vadindavo senovišku Kastančiaus vardu. Seniūnas prižiūrėdavo kelių tvarkymą, rašydavo žmonėms laiškus ir juos skaitydavo, prėduodavo laiškus Gelgaudiškio viršaičiui, kuris juos persiųsdavo toliau (pašto tada dar nebuvo). Jis pargabendavo į kaimus užsakytus laikraščius (tokių buvo nedaug, buvo šiek tiek). Seniūnas (arba šaltyšius) turėjo ūkį šalia pradinės mokyklos. Buvo gimęs Maštaičių kaime ir užaugęs didelėje šeimoje, kurioje augo penki sūnūs ir dvi dukterys. Pats Konstantinas Naujokaitis vedė ir susilaukė dviejų sūnų ir dukters. Jis nugyveno ilgą gyvenimą, mirė sulaukęs gal 82 metų. Dabar jo ūkyje gyvena jo sūnaus (miręs) žmona Janina Naujokaitienė ir jos brolis Jonas Cvirka.

Valda Daunienė

dami, vaikai dirbo noriai, kruopščiai ir kūrybingai. Mokytoja Virginija pažadėjo dar kartą apsilankyti ir vykdyti kitą projektą. Vaikų dienos centrą atrado rėmėjai iš Vokietijos, kurie atsiunčia vaikams reikalingų daiktų, daugiausia rašymo reikmenų, šv. Kalėdoms saldžių dovanų ir kitokio maisto, vasaros pabaigoje gavome kuprines ir kitokias mokyklinės priemones. Šioms šv. Kalėdoms taip pat neliksime be dovanų. Nuoširdžiai dėkojame rėmėjams.

*Projekto vadovė
Vilma Sluoksnaitienė*

Gelgaudiškio „Šaltinio“ specialiojo ugdymo centro įvykių kaleidoskopas

Gelgaudiškio „Šaltinio“ specialiojo ugdymo centre į Rugsėjo 1-osios – Mokslo ir žinių dienos šventę susirinko 67 mokiniai. Iš jų net 10 į Centrą atvyko pirmą kartą. Gražiai ir draugiškai šeimai papildė 3 pirmokai, 1 antroklas, 1 šeštokas, 3 septintokai, 1 aštuntokas ir 1 devintokė.

Šventę sveikinimo žodžiais pradėjo Centro direktorė Birutė Navikienė. Joje dalyvavo ir visus su naujų mokslo metų pradžia nuoširdžiai sveikino Gelgaudiškio miestelio seniūnas Vincas Dabravolskis bei Gelgaudiškio bendruomenės centro „Atgaiva“ pirmininkas Artūras Varankevičius.

Centras mokinius pasitiko puikiai sutvarkyta infrastruktūra, šiuolaikinėmis ugdymo ir lavinimo priemonėmis aprūpintais kabinetais ir klasišėmis, jaukiomis gyvenamosiomis ir poilsio zonomis bei patalpomis. Šiais mokslo metais mokinius ugdė 22 pedagogai, pagalbos mokiniui specialistai, 5 mokytojų bei auklėtojų padėjėjai, švara ir tvarka rūpinsis būrys aptarnaujancio personalo.

Jau treči metai centro pedagogai kartu su mokiniais dalyvauja Lietuvos automobilių kelių direkcijos vykdomame saugaus eismo projekte „Eismo saugumas bendruomenėje“. Tampa tradicija Rugsėjo 1-osios šventės metu pristatyti šio projekto veiklą ir priminti mokiniams, kaip svarbu kelyje laikytis saugaus eismo taisyklių ir patiems saugoti savo gyvybę bei sveikatą. Žaidimų, viktorinų, minklių pagalba vaikai pakartojo svarbiausias saugaus eismo taisykles. Šį kartą pedagogai vaikams surengė „Eismo taisyklių aukcioną“, saugaus eismo propaguotojai „pirk“ iš vaikų atsakymus apie saugų eismą ir apdovanojo prizais teisingiausiai atsakiusius mokinius.

Priešpaskutinę rugsėjo savaitę vyko susitikimas su senosios Japonijos kovų menų „KENDO“ atstovais, kurio metu stebėjome puikų vaikų grupės pasirodymą, vyko **sporto savaitės renginiai**: futbolo, krepšinio, orientacinio sporto dienos, mokiniai važinėjo dviračiais ir paspirtukais centro teritorijoje sudarytose trasose, 5-10 klasių mokiniai – 3 merginos ir 11 vaikų - dalyvavo „Driblingo karaliaus“ rinkimuose. Sportininkai turėjo įveikti nurodytą trasą varydami futbolo kamuolį, vyko futbolo būrelio „Spiris“ ir Gelgaudiškio FK „Gelgaudiškis“ sportininkų draugiškos rungtynės. Dalyvavo 12 moksliečių iš FK „Gelgaudiškis“, 16 būrelio „Spiris“ narių.

Centre vykdoma vaikų ir paauglių narkomanijos, nusikalstamumo, krizių, savižudybių prevencijos programa „Gyvenk sveikai“, kuri dalinai finansuojama iš Šakių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos.

Aktyvių diskusijų savaitė

Rugsėjo 29 – spalio 2 d. centre toliau įgyvendintas psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencijos projektas „Gyvenk sveikai“. Visą savaitę vyko renginių ciklas - aktyvios diskusijos, kurių metu mokiniai su psichologe žaidė vaidmenų žaidimą „Mokomės pozityviai išsakyti savo nuomonę“, su mokiniais bendravo organizacijos „Juodos avys“ specialistė, žinias seminare „Tas, kas nori pajudinti pasaulį, pirmiausiai turi išsijudinti pats“ (Sokratas) gilino pedagogai ir tėvai, pokalbio su Šakių visuomenės sveikatos biuro specialiste Vilma Mažeikaite metu buvo sukurtas „Sveikatos medis“.

Spalio 12-16 - meno terapijų savaitė „Gyvenk sveikai“.

Spalvinimas – tai naujoji meditacija. XX a. atsiradęs terapijos metodas šiuo metu išgyvena savo aukso amžių. Žinant, jog spalvinimas nuramina migdolines smegenų dalį (lot.

amygdala), kuri kontroliuoja mūsų emocijas bei stresą ir todėl jaučiamas atsipalaidavimas, pagerėja koncentracija bei nuotaika, lavinami motoriniai įgūdžiai, vaizduotė, kūrybinis mąstymas, netgi įveikiama nemiga, ši veikla labai tinka emocijų ir elgesio sutrikimų turintiems mokiniams. Užsiėmimų metu mokiniai spalvino, derino spalvas, išklaudydami į savo pojūčius. Darbeliai, atlikti menų savaitės metu, papuošė centro erdves.

Sveiko maisto savaitė

Spalio 19-23 dienomis centre vyko prevencinės programos „Gyvenk sveikai“ renginiai, skirti sveiko maisto propagavimui. Mokiniai kartu su socialine pedagoge Rūta Jurkšaitiene kepė obuolių pyragus ir jį draugiškai ragavo. Auklėjamojo darbo metu mokiniai spalvino daržovių ir vaisių kraites, susipažino su rudens gėrybėmis, skaitė pasakas apie daržoves ir vaisius, gamino unikalius suvenyrus. Sveiko maisto savaitės renginius vainikavo kultūrinė pažintinė veikla „Dėdės Derliaus fiesta“. Visos klasės gamino sveikus patiekalus iš daržovių, vaisių, jas pristatė ir, aišku, visi pietų metu ragavo.

Išvyka į Aukštaitiją

Gelgaudiškio „Šaltinio“ specialiojo ugdymo centro pedagogai, mokytojo dienos išvakarėse, išsirušė į šiaurės rytų Lietuvoje, Aukštaitijoje, nuostabiame gamtos prieglobstyje, išsikūrusį Anykščių miestą. Kultūrinės - pažintinės kelionės tikslas - aplankyti rugpjūčio mėnesį atidarytą Lajų taką, Anykščių Šv. Apaštalo evangelisto Mato bažnyčią, žymaus lietuvių literatūros klasiko Jono Biliūno antkapinį paminklą ant Liudiškių kalvos, Anykščių geležinkelio stotį, kitas įžymias šio miesto lankytinas vietas. Medžių lajų take giliau pažinome Lietuvos miškų įvairovę, sužinojome, kuo svarbūs ir įdomūs pakeliui matomi Anykščių šilėlio augalai, aplankėme gamtos ir kultūros vertybę – Puntuko akmenį. Pačioje apžvalgos bokšto viršūnėje atsivėrė Šventosios upės vingio panorama. Užkopę į aukščiausios Lietuvos bažnyčios aikštelės apžvalgos bokštą, žvalgėmės į Anykščių apylinkes iš 79 m. aukščio.

Geležinkelio stotis - XIX a. pabaigos - XX a. technikos, architektūros ir kultūros paminklas. Išlikęs stilingas dviaukštis stoties pastatas, gyvenamieji geležinkelio darbuotojų namai, vandens bokštas, prekių sandėliai, erdvi akmenimis grįsta aikštė, plieninis tiltas per Šventąją, prekių sandėlyje eksponuojami kelionės reikmenys, signalinės ryšio priemonės, žibintai, švilpukai, išpūdingos, visą ekskursiją galinčios pasverti svarstyklės ir kiti eksponatai. Turėjome galimybę paklausti įdomaus pasakojimo, pasivažinėti rankine drezina, geležinkelio triratuku. Pakeliui į namus aplankėme ir Taujėnų dvarą.

Rajoninė derliaus šventė 2015

Rajoninėje derliaus šventėje 2015 puikavosi centro darbuotojų ir mokinių bendras darbas „Rudeninės ežio vaišės“, kuriam mokyklų tarpe buvo skirta antra vieta

Solidarumo bėgimas

Jau antrus metus mūsų centras dalyvauja „Gelbėkit vaikus“ organizacijos organizuojamame Solidarumo bėgime. Bėgimas vyko pagal amžiaus grupes, todėl visiems atstumas buvo lengvai įveikiamas. Pasibaigus bėgimui visiems buvo įteikti dalyvio diplomai ir kortelės, kuriose buvo parašyta nubėgti kilometrai. Visi buvo linksmi ir patenkinti - sportas tai sveikata

Rudens futbolo čempionatas

Spalio 7 d. Kėdainiuose vyko

2015 m. Lietuvos Specialiosios Olimpiados 2015 m. rudens futbolo 7x7 čempionatas, kuriame dalyvavo dešimt specialiųjų mokyklų komandų iš visos Lietuvos. Gelgaudiškio specialiąją mokyklą atstovavo 2(1-oji ir 2-oji) komandos. Po atrankinių rungtynių 2-oji komanda pateko į C lygį ir užėmė 4-ąją vietą, o 1-oji B lygyje užėmė 1-ąją vietą.

Susitikimas su Ramūnu Karbauskiu

Spalio 26 d. Šakių viešojoje bibliotekoje vyko susitikimas su Labdaros ir paramos fondo „Švieskime vaikus“ steigėju Ramūnu Karbauskiu, kurio metu mecenatas dalijosi patirtimi apie unikalius švietėjiškus renginius ir veiklas Naisiuose ir padovanojo vaikiškas knygytes.

Seminaras apie autizmą

Centro Švietimo pagalbos ir konsultavimo skyriaus specialistų komanda surengė bendrą seminarą „Autizmo spektro bei elgesio sutrikimų turinčių mokinių ugdymo ypatumai“ su Plungės specialiojo ugdymo centro pedagogais bei pagalbos mokiniui specialistais. Spalio 28 dieną, trečiadienį, mokinių atostogų metu net 20 gelgaudiškietėjų apsilankė Plungėje, susipažino su autistiškų vaikų ugdančia įstaiga, jų darbo specifika, ugdymo naujovėmis, dalinosi elgesio ir emocijų sutrikimų turinčių mokinių ugdymo patirtimi bei pozityvaus elgesio skatinimo sistema, jau trečius metus Gelgaudiškyje sėkmingai taikoma ir keičiančia vaikų elgesį. Kolegos turėjo apie daug ką padiskutuoti, atliko atvejų analizes, negailėjo vieni kitiems patarimų, kartu ieškojo ugdymo procese išylančių klausimų ir problemų sprendimų. Tuo pačiu seminare dalyviai apsilankė lietuvių rašytojos klasikės Julijos Žemaitės tėvišėje – muziejuje Bukantėje, klausėsi gražia žemaitiška tarme kalbančios gidės. Pakeliui į namus gelgaudiškietėiai aplankė į Oginskių dvarą Plungėje.

Tolerancijos mozaika

Lapkričio 16 dieną jau tryliką kartą Lietuvoje buvo minima Tolerancijos diena. Mūsų centras taip pat prisijungia prie šios akcijos. Visi kartu šiemet kūrėme Tolerancijos mozaiką. Mozaika susidėjo iš dešimties paveikslų. Juose toleranciją atspindintys įvairūs žodžiai: pasaulis, taika, saulė, gyvybė, gelė, šypsena, širdis, paukštis, draugystė. Kūrinys bylojo tai, kad mes visi esame skirtingi, tačiau esame ir labai panašūs, visi norime būti mylimi, suprasti, gerbiami ir saugūs. Kiekviena klasė išradingai pristatė savo sukurtus paveikslus, kurie ir sudarė išpūdingą didelę mozaiką.

Nugalėtojai

Sveikiname Šakių r. Gelgaudiškio „Šaltinio“ specialiojo ugdymo centro komandą, kuri pateko tarp projekto „DAROM Lietuvai“ nugalėtojų konkurse „Svarūs vandens telkiniai ir pakrantės“. Platesnę informaciją apie projektą ir visą nugalėtojų sąrašą rasite svetainėje: <http://www.lmnc.lt/lt/naujienos/1747>.

Krepšinio turnyras

2015 m. gruodžio 1d. Kaune Arvydo Sabonio krepšinio sporto centre vyko 2015 m. Europos Specialiosios Olimpiados krepšinio savaitės Lietuvoje finalinis krepšinio turnyras. Jame varžėsi 12 vaikų komandų (5x5) ir 5 merginų komandos (3x3), o vidutinės ir žymios negalios atletai atliko krepšinio testus ir kovoję individualiai. Po atkaklių kovų atletai buvo apdovanojami medaliais ir pavaišinti „Hesburger“ kavineje.

Gelgaudiškio „Šaltinio“ specialiojo ugdymo centro vaikinai ir merginos užėmė trečias vietas, o testuose asmeninius laimėjimus iškovoję šie sportininkai: Salena Unguraitytė, Regimantas Urbonavičius ir Gytis Lukšys iškovoję 2 vietas, o Lidija Mikalaitytė – 1 vietą.

Negalia - ne kliūtis aktyviai veiklai

Švenčiame trečių metų ketvirtį gimusių klubo narių gimtadienius

Nors Gelgaudiškyje yra neigaliųjų draugijos skyrius, kuriame netoli 40 narių, bet ne visus tenkina jo veikla. Dar pavasarį Joanai Butkevičienei, taip pat turinčiai negalia, kilo mintis įkurti klubą ir prisijungti prie žmonių su negalia sąjungos. Pati būdama labai veikli ir energinga, netruko surasti bendraminčių. Labai daug prie klubo įkūrimo prisidėjo Birutė Rimkevičienė, kuri vaikščiojo po namus ir kvietė žmones įsijungti į klubo veiklą. Ilgai jų įkalbinėti nereikėjo. Nors ir vyresnio amžiaus, nors kamuojami skausmų, žmonės nenori būti užsidarę tarp keturių sienų. Kokio amžiaus bebūtum - bendravimas, susitikimas su bendraminčiais kiekvienam reikalingas.

Taip 2015 metų gegužės mėnesį ir gimė Gelgaudiškio ŽNS klubas „Pušynas“. Kodėl taip pavadino? Pušis – gražus, ilgamažis medis, žaliuojantis ir vasarą, ir žiemą. Ir mes norime išstisus metus būti veiklūs, gyvybingi, aktyvūs ne tik vasarą, bet ir žiemą.

Dar tik pusmetis praėjo nuo mūsų klubo gimimo, o kiek jau daug padaryta! Vyka į dvi ekskursijas, dalyvauta dvejose neigaliųjų šventėse „gimnastika“ ir kaimynų – Kriūkų klubo „Paunksmė“ – 5 metų jubiliejuje, Šakių klubo „Nendrės“ jubiliejuje. Suorganizuoti keturi mūsų pačių ren-

giniai, kurių metu mokėmės įvairių rankdarbių. Kartu švenčiame ir mūsų klubo narių gimtadienius.

Gruodžio 3 dieną vyko į TV studiją, kur dalyvavome laidos „TV pagalba“ filmavime. Studijoje buvome labai nuoširdžiai priimti, per kiekvieną pertraukėlę pavaišinti. Net kelionei į namus įdėjo krepšį lauktuvių, kad neprailgtų kelias, nes tik po 19-tos valandos išėjom iš studijos. Grįždami namo, užsukom į Kauno Rotušės aikštę pasigėrėti eglute. Išvyka visiems labai patiko. Už ją visi nuoširdžiai dėkingi klubo vadovai Joanai Butkevičienei.

Šiuos metus užbaigsime kartu atšvęsdami šventes. Konkrečių planų kitiems metams dar neturime, bet minčių, pasiūlymų jau yra daug. Niekas mums nieko neplanuoja, nieko nenurodina, tiesiog visi darniai susitariame, ką veiksime toliau. Kolektyvas labai draugiškas, bendraujam nuoširdžiai, visada atsižvelgiama į visus pasiūlymus, išklausa kiekvieno nuomonė.

Dabar klube yra 21 narys. Kiekvieną, turintį negalią ir norintį aktyvios veiklos, kviečiame įsijungti į mūsų gretas. Čia rasite daug nuoširdžių draugų.

ŽNS klubo „Pušynas“ narė
Zita Treinienė

Pianistų festivalis-maratonas

Jau 15 metų prieš pat Adventą, Kauno eglutės įžiebimo dieną, Kauno krašto fortepijono mokytojų draugija organizuoja Respublikinį jaunųjų pianistų festivalį-maratoną. Kas yra maratonas turbūt žinomiems - tai bėgimas ilgomis distancijomis. Pianistai sumanė tokį koncertą, kokio neorganizuoja niekas Lietuvoje. Šioje fortepijono muzikos šventėje gali dalyvauti pianistai-solistai ir įvairūs ansambliai, kurių sudėtyje yra fortepijonas

Šis festivalis-maratonas vienu metu vyksta net devyniose geriausiose Kauno salėse. Šiais metais festivalyje dalyvavo 390 mokinių iš 32 Respublikos muzikos (meno) mokyklų. Renginiui juos ruošė net 208 mokytojai.

Smagu, kad šiame unikaliame vyksme kas metai dalyvauja ir Šakių

meno mokyklos jaunieji pianistai. O dar smagiau, kad šiemet iš 16 moksliečių – net 8 gelgaudiškietėiai. Tai – R. Mikštaitė, V. Mankutė, U. Patašiūtė, D. Bugys, T. Ignatavičius, S. Jurkšaitytė, U. Antanaitytė ir P. Valaitytė. Visi šie jauni muzikantai mokosi Šakių meno mokykloje.

Per 15 metų mums teko koncertuoti visose salėse. Šiais metais grojome Kauno J. Naujalio muzikos gimnazijoje.

Nors buvo šešadienis ir, kaip mėgsta visi vaikai, neteko pamiegoti ilgiau, visi grįžo linksmi ir laimingi.

Tai kas gi pasakė, kad jaunimui nėra ką veikti laisvalaikio mažame miestelyje?

Gintvilė Samajauskienė

Festivalio dalyviai su mokytojomis Gintvile Samajauskiene ir Laima Stanaitiene.

Dvaro diena – siekio bendrauti šventė

Rugsėjo 19-ąją, trečiąjį šio mėnesio šeštadienį, Gelgaudiškio dvare šurmuliavo tradicinė Dvaro diena. Ši šventė surengta jau dvyliką kartą ir šiemet buvo skirta kelionių temai, sulaukta svečių iš kaimyninių ir giminingų dvarų. Tai gelgaudiškiečių ir miestelio svečių šventė, skatinanti keliauti, pažinti savą kraštą ir jo istoriją.

Kidulių dvaro ponios, išikūrusios saulutėje...

Orūs, pasipuošę ir pasitempę svečiai iš Šventupės dvaro

Puikiai nusiteikūsios gelgaudiškietės

Stogdengiai iš Lekėčių demonstravo senąjį savo amatą

Turtinga programa

Šventės dieną jau nuo ryto miestelio ramybę sudrumstė senieji volksvagenai (VW markės automobiliai – red.). Vienas po kito prie dvaro sugarmėjo nedidukai, spalvingi Kauno klubo „vabalai“ ir išsirikiavo paradiui. Kiek vėliau surengtas šou – automobiliai žaidė boulingą, kurio metu buvo pristatyta VW istorija, apibūdintas kiekvienas žaidimo dalyvis. Senojo automobilio vairuotojui nugalėtojui įteiktas prizas – vasarą vykusio plenero metu ant šilko tapytas paveikslas, kurio centre puikavosi Gelgaudiškio dvaro atvaizdas.

Vėliau prie dvaro vyko šventės atidarymas – prieškarį menančiais „vabalais“ prie rūmų buvo atvežtas Šakių rajono meras Juozas Bertašius, jo pavaduotojas Edgaras Pilypaitis, Kultūros ir turizmo skyriaus atstovės. Iškilmingai atriedėjo ir svečiai iš kaimyninių ir giminingų dvarų – puikios ponios ir ponai iš Kidulių, Marijampolės Kvietiško palivarko bei Šventupės dvaro (Ukmergės r.), priklausiusio Mykolui Komarui. Svečiai čia pat surengė koncertą – vieni šoko, kiti vaidino ir dainavo. Rodos, abejingų tikram dvariškui reginiui neliko – pasirodymai buvo lydimi susirinkusiųjų plojimū.

Po meninės programos visi šventės dalyviai buvo kviečiami į dvaro salėje vykusią konferenciją „Kelionių atradimai“. Pranešimą apie iš kelionių dvarininkų parvežtas naujoves, jų įtaką ūkiniam ir kultūriniam Lietuvos gyvenimui skaitė Baisogalos istorinio ir kultūros paveldo išsaugojimo iniciatyvinės grupės pirmininkė, mokslų daktarė Ina Stuoogė. Vėliau operatorius, režisierius Arvydas Barysas pristatė ir demonstravo savo sukurtą filmą „Lietuvos dvarų atgimimas. Lietuvos dvarai – kultūros židiniai“.

Puikiu konferencijos pabaigos akcentu tapo Šventupės dvaro ansamblio pasirodymas – romanų atlikėjai sulaukė didžiulio ir nuoširdaus žiūrovų palaikymo ir kvietimo surengti koncertą Gelgaudiškyje. 17 val. dvaro šiaurinėje terasoje prasidėjo varinių pučiamųjų ansamblio „Brass band“ koncertas, po jo, siek tiek sutemus – šventinis fejerverkas.

Visą dieną dvare ir jo prieigose šurmuliavo dvariškas gyvenimas – atnaujinto parko takais vaikščiojo pasipuošusios ponios ir panelės, veikė sūrinė, vyko teatralizuota medžiotojų puota, stogdengiai iš Lekėčių demonstravo senąjį savo amatą. Dvaro menėse buvo atidarytos keramikės, krosnių restauratorės Aelitos Bielinytės darbų paroda. Besidomintieji istorija galėjo susipažinti su neseniai Europoje atrastais senaisiais žemėlapiais, liudijančiais visiškai naujus istorinius faktus.

Užsukite į kultūros salelę

Kiekvienam mūsų pasigėrėjimą kelia inteligentiškas, išsilavinęs, mandagus, pasipuošęs žmogus. Apie tokį sakome – kultūringas.

Kultūros šiandien galime mokytis ne tik iš knygų, kitų šaltinių, bet ir iš atsiveriančios dvarų kultūros. Atgimstantys dvarai, kaip ir prieš šimtmetį ar du, tampa kultūros židiniais, kuriuose galima paklausyti koncerto, aplankyti parodą ar tiesiog pasigėrėti aplinka. Tokiu kultūros traukos centru šiandien yra Gelgaudiškio dvaras, kasmet gražėjantis, keliantis pasigėrėjimą miestelio svečiams ir, svarbiausia, pasididžiavimą kiekvienam gelgau-

diškiečiui. Prieš pat šiemetę Dvaro dieną į menes atkeliavo atnaujinti antikvariniai baldai. Vienas jų itin vertingas ir menantis XIX amžiuje dvarą valdžiusią Koidelių giminę – bibliotekoje stovi autentiškas Gustavo Koidelio krėslas.

Dvare viena kitą veja naujos parodos, organizuojamos kartu su Kaune įsikūrusia meno galerija „Aukso pjūvis“.

Lapkričių atidaryta ir iki pat Naujųjų metų veiks Vokietijoje dirbančio kraštovaizdžio architekto Rolando Urbonavičiaus fotografijos darbų paroda „12 laiko sakmių“. Artėjančių šv. Kalėdų proga gruodžio pradžioje į Gelgaudiškį tradiciškai atkeliavo angelų paroda – tai išėvijos menininko, fotografo, publicisto

Algimanto Kezio paroda „Angelų pasaulis“. Akis galima paganyti ir autorinių papuošalų parodoje, o jei kas patiktų, ir įsigyti. Dvaro cokoliniame aukšte veikia kalėdinė įvairių rankdarbių mugė, kurioje galima atrasti mielų dovanėlių artimiesiems.

Gelgaudiškio dvaras atviras visiems – laukiame jūsų koncertuose, parodų atidarymuose, kituose renginiuose. Mėgstančias velti, tapyti ant šilko ar kitus rankdarbius kviečiame ketvirtadieniais 15 val. į dvaro cokoliniame aukšte įsikūrusį Amatų centrą – tai puiki proga ne tik išmokyti naujų dalykų, bet ir pabendrauti.

Naudokitės šalia sukurta kultūrine sala, kurios gėrybių kitų miestelių gyventojams tenka ieškoti už šimto ar daugiau kilometrų.

Diana Šležienė

Dvaro dieną vienas po kito prie dvaro sugarmėjo nedidukai, spalvingi Kauno klubo VW automobiliai

Senieji „vabalai“ žaidė boulingą ir jiems puikiai sekėsi!

Kalėdinė mugė – su meile Jums!

Nuo gruodžio pradžios Gelgaudiškio dvare vyksta išskirtinė kalėdinė mugė. Joje rasite mielas dovanas artimiesiems – įvairius rankdarbius, megztus žaislus, riešines, skraistes, siuvinėtas atvirutes, papuošalus ir dėžutes jiems sudėti...

Nudžiuginkite savo artimą nuoširdžia, su meile pagaminta dovanėle, juk iš smulkmenų gimsta didis stebuklas!

Dvaro darbo laikas:
Ketvirtadienį – šeštadienį 13 - 17 val.
Sekmadienį 13 - 16 val.

Mugė veiks iki Naujųjų metų.

Gelgaudiškio kultūros centras